

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of דף יט of עבודה זרה
Some of the topics we will learn about include.

The proper ways to learn Torah that are derived from א'תהלים פרק א'

אין אדם לומד תורה
אלא ממקום שלבו חפץ
A person has success in Torah learning only if he learns
the topic that his heart desires.

כל העוסק בתורה
הקב"ה עושה לו חפציו
One who studies Torah, Hashem cares for his needs.

לעולם ילמד אדם תורה
ואח"כ יהגה
A person should first learn Gemara from his Rebbe until
he knows it well, even superficially, and only afterward
try to understand everything.

כל הלומד תורה מרב אחד
אינו רואה סימן ברכה לעולם
One who learns Torah from only one Rebbe, will never
see success in his learning.

B לעולם ישלש אדם שנותיו

שליש במקרא
שליש במשנה
שליש בתלמוד
A person should divide his years in three; for studying
Tanach, Mishnah, and Gemara.

שאפילו שיחת חולין של ת"ח צריכה לתלמוד
Even when a חכם תלמיד engages in casual conversation,
much can be learned from what he says and the way he
says it.

The Mishnah's Halachah of
הגיע לכיפה שמעמידין בה עבודת כוכבים
אסור לבנות
A Jew is forbidden to help idol worshipers build the dome
upon which they place the עבודה זרה.

says רבי אלעזר אמר רבי יוחנן
אם בנה
שכרו מותר
Even if he did build the actual עבודה זרה his wages are
permitted, and this concurs with both opinions in the
Machlokes regarding from what point does the עבודה זרה
become forbidden.

A

אשרי האיש אשר לא
הלך בעצת רשעים...

אין אדם לומד תורה
אלא ממקום שלבו חפץ

כל העוסק בתורה
הקב"ה עושה לו חפציו

לעולם ילמד אדם תורה
ואח"כ יהגה

כל הלומד תורה מרב אחד
אינו רואה סימן ברכה לעולם

B

לעולם ישלש אדם שנותיו
שליש במקרא
שליש במשנה
שליש בתלמוד

אפילו שיחת חולין של ת"ח
צריכה לתלמוד

הגיע לכיפה
שמעמידין בה עבודת כוכבים
אסור לבנות

רבי אלעזר אמר רבי יוחנן
אם בנה
שכרו מותר

2 The Gemara now discusses the Pasuk in קי"ב פרק תהילים
'אשרי איש ירא את ה
במצותיו חפץ מאד

The Gemara asks
אשרי איש
ולא אשרי אשה
Does the Pasuk praise only a man but not a woman?

The Gemara offers two explanations in which איש is not
meant as a man, as opposed to a woman; but as a strong
man, as opposed to a weak man.

1.
רב עמרם אמר רב says
אשרי מי שעושה תשובה
כשהוא איש
Praised is one who does Teshuvah while he is young and
has the strength of a man, rather than when he is old, and
too weak to do Teshuvah.

2.
רבי יהושע בן לוי says
אשרי מי שמתגבר על יצרו
כאיש
Praised is one who overcomes his יצר הרע with the strength
of a strong man.

The Pasuk continues
במצותיו חפץ מאד

אמר רבי אלעזר
במצותיו ולא בשכר מצותיו
He fulfills Mitzvos only because of his love for Hashem,
and not for their reward.
As the Mishnah in אבות states;
אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב
על מנת לקבל פרס
אלא היו כעבדים המשמשין את הרב
שלא על מנת לקבל פרס
=====

2 The Gemara now discusses the Pasuk in קי"ב פרק תהילים
The Gemara now discusses the Pasuk in קי"ב פרק תהילים

אשרי איש ירא את ה'
במצותיו חפץ מאד

ולא אשרי אשה

Does the Pasuk praise only a man but not a woman?

Two explanations that איש is not meant as a man,
as opposed to a woman;
but as a strong man, as opposed to a weak man.

1

רב עמרם אמר רב

אשרי מי שעושה תשובה
כשהוא איש

Praised is one who does Teshuvah while he is young
and has the strength of a man, rather than when he is old,
and too weak to do Teshuvah.

2

רבי יהושע בן לוי

אשרי מי שמתגבר על יצרו
כאיש

Praised is one who overcomes his יצר הרע
with the strength of a strong man.

אשרי איש ירא את ה'
במצותיו חפץ מאד

אמר רבי אלעזר

במצותיו ולא בשכר מצותיו

He fulfills Mitzvos only because of his love for Hashem,
and not for their reward.

As the Mishnah in אבות states;

אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב
על מנת לקבל פרס
אלא היו כעבדים המשמשין את הרב
שלא על מנת לקבל פרס

3 The Gemara now returns to א'תהלים פרק א'
2.

The Pasuk states
כי אם בתורת ה' חפצו
ובתורתו יהגה יומם ולילה

רבי says
אין אדם לומד תורה
אלא ממוקום שלבו חפץ

A person has success in Torah learning only if he learns the topic that his heart desires. As Rashi explains; שאם ישנה לו רבו מסכת אחרת אין מתקיימת לפי שלבו על תאוותו
If a Rebbe teaches his student another topic, the student will not retain his learning, because he desires a different topic.

אבדימי בר חמא offers another explanation:
כל העוסק בתורה
הקב"ה עושה לו חפצו
One who studies Torah, Hashem cares for his needs.

3

The Gemara now returns to א'תהלים פרק א'

2

כי אם בתורת ה' חפצו
ובתורתו יהגה יומם ולילה

ר' אבדימי בר חמא
כל העוסק בתורה
הקב"ה עושה לו
חפצו

One who studies Torah,
Hashem cares for his needs.

רבי
אין אדם לומד תורה
אלא ממוקום שלבו
חפץ

A person has success in Torah learning only if he learns the topic that his heart desires.

As Rashi explains;

שאם ישנה לו רבו
מסכת אחרת
אין מתקיימת
לפי שלבו על תאוותו

If a Rebbe teaches his student another topic, the student will not retain his learning, because he desires a different topic.

4 adds another two explanations to this Pasuk:
 1.
 בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה
 ולבסוף נקראת על שמו
 When one begins to learn, the Torah is still considered
 Hashem's Torah, but after he toils in Torah, he acquires it
 and it's considered his Torah.

2.
 לעולם ילמוד אדם תורה
 ואח"כ יהגה
 A person should first learn Gemara from his Rebbe until
 he knows it well, even superficially, and only afterward
 try to understand everything.
 However, he should not do this first, because as Rashi
 explains;
 שמא יבטל
 והרב לא ימצא לו כל שעה
 Perhaps he will become stuck with a question, and his
 Rebbe won't be available later to teach him additional
 material.
 Also, because
 לאחר ששנה הרבה
 הוא מתיישב בתלמודו ומתרחץ לעצמו דבר הקשה
 After one learns a lot of Torah, he gains clarity and can
 answer the questions on his own. ®

4
 נקא
 כי אם בתורת ה' חפצו
 ובתורתו יהגה יומם וליילה

1
 בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה
 ולבסוף נקראת על שמו
 When one begins to learn,
 the Torah is still considered Hashem's Torah,
 but after he toils in Torah, he acquires it
 and it's considered his Torah.

2
 לעולם ילמוד אדם תורה
 ואח"כ יהגה
 A person should first learn Gemara from his Rebbe
 until he knows it well, even superficially,
 and only afterward try to understand everything.

However, he should not do this first,
 because as Rashi explains;
 שמא יבטל
 והרב לא ימצא לו כל שעה
 Perhaps he will become stuck with a question,
 and his Rebbe won't be available later to teach
 him additional material.
 Also, because
 לאחר ששנה הרבה
 הוא מתיישב בתלמודו ומתרחץ לעצמו דבר הקשה
 After one learns a lot of Torah, he gains clarity
 and can answer the questions on his own.



5

3.
The Pasuk continues
והיה כעץ שתול על פלגי מים

אמרי דבי ר' ינאי
כעץ שתול ולא כעץ נטוע
A person should learn from several Rebbeim like a tree
that was cut and replanted, but he should not learn from
only one Rebbe like a tree that was never cut from the
ground, because
כל הלומד תורה מרב אחד
אינו רואה סימן ברכה לעולם
One who learns Torah from only one Rebbe, will never
see success in his learning.

The Gemara, however, makes a distinction:
Regarding
גמרא
מרב אחד עדיף
כי היכי דלא ליפלוג לישני
One should first learn lots of material from only one
Rebbe, to prevent confusion from their different גירסאות.

While regarding
סברא
One who already knows the Gemara, and wants to
sharpen his mind in its understanding, should go to
several Rebbeim.

5

3

והיה כעץ שתול על פלגי מים

אמרי דבי ר' ינאי

כעץ שתול ולא כעץ נטוע

A person should learn from several Rebbeim like a tree
that was cut and replanted, but he should not learn from
only one Rebbe like a tree that was never cut from the
ground, because

כל הלומד תורה מרב אחד
אינו רואה סימן ברכה לעולם

One who learns Torah from only one Rebbe,
will never see success in his learning.

The Gemara, however, makes a distinction:

While regarding

סברא

One who already knows
the Gemara, and wants to
sharpen his mind in its
understanding, should go
to several Rebbeim.

Regarding

גמרא

מרב אחד עדיף
כי היכי דלא ליפלוג לישני
One should first learn lots of
material from only one Rebbe,
to prevent confusion from their
different גירסאות.



6 4.
The Pasuk continues
והיה כעץ שתול על פלגי מים

The word פלגי, means in portions, and teaches that
לעולם ישלש אדם שנותיו
שליש במקרא
שליש במשנה
שליש בתלמוד

A person should divide his years in three, for studying
Tanach, Mishnah, and Gemara. However,

מי ידע איניש כמה חיי
Since one does not know his lifespan; therefore,
ביומי

He should split the days into three periods dedicated to
these three areas of study.

Rashi understands this to mean

ימי השבוע

To divide the week into threes periods of two days each;
And Tosfos says

בכל יום

To divide each day into three periods;

6 4
והיה כעץ שתול על פלגי מים

The word פלגי, means in portions, and teaches that

לעולם ישלש אדם שנותיו

שליש במקרא

שליש במשנה

שליש בתלמוד

*A person should divide his years in three,
for studying Tanach, Mishnah, and Gemara.*

However,

מי ידע איניש כמה חיי

Since one does not know his lifespan; therefore,

ביומי

*He should split the days into three periods
dedicated to these three areas of study.*

*Rashi says this to mean
ימי השבוע*

*To divide the week into three
periods of two days each;*

*And Tosfos says
בכל יום*

*To divide each day
into three periods;*

7

5.
The Pasuk continues
אשר פרוי יתן בעתו
ועלהו לא יבול

אמר רבא
אם פרוי יתן בעתו
ועלהו לא יבול
ואם לאו
על הלומד ועל המלמד עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים
כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח

Rashi explains
אם פרוי יתן בעתו
שיקבע עתים לתורה
ל"א שלומד ועושה פרי
כלומר מקיים מה שכתוב בתורה
He learns at appointed times;
OR
He fulfills that which he learns; then
ועלהו לא יבול
His leaves will not wither;
Which means, that he will be successful in his learning;

ואם לאו
על הלומד ועל המלמד עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים
כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח
And if he does not do the above, he will be like the chaff
which is blown away by the wind; which means, he will
not be successful.

Tosfos explains;
אם פרוי יתן בעתו
If a person Paskens Sheilos only after he is worthy to do
so, and reached the proper age of forty, then
ועלהו לא יבול
He will be successful;
However, if he Paskens beforehand, then
עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים ...
The Pasuk considers both the student and the Rebbe as
רשעים, and they will not be successful.

7

5
אשר פרוי יתן בעתו
ועלהו לא יבול

אמר רבא
אם פרוי יתן בעתו – ועלהו לא יבול
ואם לאו
על הלומד ועל המלמד עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים
כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח

אמר רבא
שלומד ועושה פרי
OR
כלומר מקיים מה שכתוב בתורה
Rashi explains
אם פרוי יתן בעתו
שיקבע עתים לתורה
He fulfills
that which he learns;
He learns at
appointed times;

ועלהו לא יבול
His leaves will not wither;
Which means, that he will be successful in his learning;

ואם לאו
על הלומד ועל המלמד עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים
כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח
And if he does not do the above, he will be like the
chaff which is blown away by the wind; which
means, he will not be successful.

Tosfos explains;
אם פרוי יתן בעתו
If a person Paskens Sheilos only after he is worthy to do so,
and reached the proper age of forty, then
ועלהו לא יבול
He will be successful;
However, if he Paskens beforehand, then
עליהם הכתוב אומר
לא כן הרשעים
The Pasuk considers both the student and the
Rebbe as רשעים, and they will not be successful.

8

6. ועלהו לא יבול
שאפילו שיחת חולין של ת"ח צריכה תלמוד
Even when a חכם engages in casual conversation,
much can be learned from what he says and the way he
says it.
His casual conversation is like the leaves which are
relatively insignificant.

7. וכל אשר יעשה יצליח
כל העוסק בתורה
נכסיו מצליחין לו
One who learns Torah, will be successful, even material-
ly.

The Gemara then cites a well-known passage:
מכריז רבי אלכסנדר
מאן בעי חיי מאן בעי חיי
Who wants life?
And when asked for the key to life, he quoted the
well-known Pasuk in תהילים
מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב
נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה
Refrain from forbidden speech.
However, the Gemara adds;
ועשה טוב
ואין טוב אלא תורה שנאמר
כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו
One must also learn Torah.
=====

8

6
ועלהו לא יבול
שאפילו שיחת חולין של ת"ח
צריכה תלמוד

Even when a חכם engages in casual conversation,
much can be learned from what he says
and the way he says it.
His casual conversation is like the leaves
which are relatively insignificant.

7
וכל אשר יעשה יצליח
כל העוסק בתורה
נכסיו מצליחין לו
One who learns Torah, will be successful,
even materially.

The Gemara then cites a well-known passage:

מכריז רבי אלכסנדר
מאן בעי חיי מאן בעי חיי
Who wants life?
And when asked for the key to life,
he quoted the well-known Pasuk in תהילים
מי האיש החפץ חיים
אוהב ימים לראות טוב
נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה
Refrain from forbidden speech.

However, the Gemara adds;

ועשה טוב
ואין טוב אלא תורה שנאמר
כי לקח טוב נתתי לכם
תורתי אל תעזובו
One must also learn Torah.



9 The previous Mishnah concludes

בונים עמהם

בית מרחצאות

A Jew may help non-Jews build a bathhouse. However,

הגיע לכיפה שמעמידין בה עבודת כוכבים

אסור לבנות

He is forbidden to help them build the dome upon which they place the זרה עבודה.

רבי אלעזר אמר רבי יוחנן

אם בנה

שכרו מותר

If he did build the dome, his wages are permitted.

And the Gemara adds;

לא נצרכה אלא לעבודת כוכבים עצמה

Even if he built the actual זרה עבודה, his wages are permitted.

And this concurs with both opinions in the Machlokes regarding from what point does the זרה עבודה of a non-Jew become forbidden?

9

From the previous Mishnah. ...

בונים עמהם

בית מרחצאות

A Jew may help non-Jews build a bathhouse.

However,

הגיע לכיפה

שמעמידין בה עבודת כוכבים

אסור לבנות

He is forbidden to help them build the dome upon which they place the זרה עבודה.

רבי אלעזר אמר רבי יוחנן

אם בנה

שכרו מותר

If he did build the dome, his wages are permitted.

And the Gemara adds;

לא נצרכה אלא לעבודת כוכבים עצמה

Even if he built the actual זרה עבודה, his wages are permitted.

And this concurs with both opinions in the following Machlokes regarding from what point does the זרה עבודה of a non-Jew become forbidden?

10 According to רבי ישמעאל, who holds עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד
The עבודה זרה becomes forbidden only after the non-Jew worshiped it,
אם בנה
שכרו מותר
His wages are permitted, simply because at the time the Jew built the עבודה זרה, it was not yet forbidden.

And even according to רבי עקיבא, who holds עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד
The עבודה זרה becomes forbidden immediately from when it was built;
Nevertheless,
אם בנה
שכרו מותר
Because
עבודת כוכבים מאן קא גרים לה
גמר מלאכה
ואימת הויא גמור מלאכה במכוש אחרון
The עבודה זרה becomes forbidden only after the final blow of the hammer when it is completed. Therefore, the שכר for the work prior to מכוש אחרון is permitted, because he holds
ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף
A worker is owed for his labor as the work progresses, and it becomes a loan and this שכר was owed to him before the עבודה זרה was completed and became forbidden.

And even the שכר for the מכוש אחרון is permitted, because מכוש אחרון לית ביה שוה פרוטה
This work was not worth a פרוטה.

10 *And even according to רבי עקיבא, who holds*
עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד
The עבודה זרה becomes forbidden immediately from when it was built;

אם בנה שכרו מותר
Because עבודת כוכבים מאן קא גרים לה גמר מלאכה ואימת הויא גמור מלאכה במכוש אחרון
The עבודה זרה becomes forbidden only after the final blow of the hammer when it is completed.

Therefore, the שכר for the work prior to מכוש אחרון is permitted, because he holds

ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף
A worker is owed for his labor as the work progresses, and it becomes a loan and this שכר was owed to him before the עבודה זרה was completed and became forbidden.

And even the שכר for the מכוש אחרון is permitted, because מכוש אחרון לית ביה שוה פרוטה
This work was not worth a פרוטה.

According to רבי ישמעאל, who holds
עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד
The עבודה זרה becomes forbidden only after the non-Jew worshiped it,

אם בנה שכרו מותר
His wages are permitted, simply because at the time the Jew built the עבודה זרה, it was not yet forbidden.